

*Секція 3. УПРАВЛІНСЬКІ ТА ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ІТ ІНДУСТРІЇ*

ПЕРЕФОРМАТУВАННЯ ІТ СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Горбаченко С. А.

*доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри кібербезпеки
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Протягом останніх років ІТ індустрія була локомотивом розвитку вітчизняної економіки майже за всіма показниками: від експортних надходжень до середньої заробітної плати в галузі. І навіть в умовах війни більшість ІТ компаній зберегли не тільки потенціал, а й поточних клієнтів і контракти попри такі ризики, як: невиконання проєктів через війну, мобілізацію ключових інженерів, нестабільність в країні, фізичну безпеку даних, кіберзагрози, відсутність інтернету, неможливість працювати з розробниками, які знаходяться на території активних військових дій.

У кількісному виразі за даними І кварталу 2022 р. вітчизняна ІТ індустрія забезпечила в умовах війни рекордних 2 млрд дол. США експортних надходжень. Адже аналогічний показник у 2021 році становив 1,44 млрд дол. США. Таким чином, обсяг ІТ-експорту збільшився на 28%. У галузі працюють близько 300 тис. спеціалістів і 70% з них з початку 2022 р. змінили місце проживання. Крім того у березні 2022 р. українська ІТ-галузь зберегла 96 % обсягу експорту ІТ послуг (522 млн. дол. США) в порівнянні з аналогічним періодом минулого року (546 млн. дол. США) чим довела свій запас міцності в умовах нестабільності та підвищених ризиків [1].

Паралельно із цим український ІТ бізнес припинив співпрацю з РФ, адже, зокрема, з 10 найбільших вітчизняних ІТ компаній 3 мали там офіси (EPAM, Luxoft, DataArt). І хоч і не одразу після початку війни, але всі вони заявили, що згортають бізнес у країні-агресорі.

Основні економічні побоювання щодо функціонування ІТ сектору у військових умовах зводилися, в першу чергу, до двох пунктів: втрата клієнтів, проєктів, а отже робочих місць і масова релокація фахівців за кордон. Дійсно, в перший місяць, внаслідок активних бойових дій роботу втратили близько 5-7% фахівців галузі. У подальшому ж звільнення обумовлювалися, насамперед, процесами оптимізації бізнесу внаслідок скорочення діяльності. До цього були вимушені вдатися насамперед великі компанії, такі як Rozetka, EVO, Нова Пошта та багато інших.

Якщо говорити про внутрішні територіальні зміни та географію звільнень, менше за всіх постраждали підприємства та фахівці Львова, Тернополя та Івано-Франківська. У Києві та Одесі дуже складним був перший місяць війни, проте

потім ситуація дещо вирівнялася. Найбільше ж постраждало ІТ середовище Дніпра, Харкова та Запоріжжя.

Український уряд декларує допомогу ІТ-сектору для підтримки його функціонування під час війни, зокрема у питанні щодо тимчасового звільнення від мобілізації ІТ фахівців, які мають особливу цінність для підприємств. Отже за оцінками фахівців в ІТ середовищі частка мобілізованих не перевищує 5%, плюс ще деякий відсоток складають ті хто служить добровільно.

Особливості ІТ сектору дозволяють перенести в інші країни не тільки розробку програмних продуктів, а й підтримку клієнтів, більшість ІТ послуг і ряд допоміжних бізнес-процесів. Тому в контексті релокаційних аспектів увага роботодавців була сфокусована в першу чергу на безпеці працівників та їхньому оперативному переміщенні зі сходу країни в безпечні місця – на захід або за кордон. Звісно, значна частин ІТ фахівців покинула Україну, причому вказаний процес активізувався від самого початку 2022 р. Серед країн куди виїжджали ІТ фахівці лідирують Польща (35%) та Німеччина (10%). Так само працюють команди в Ірландії, Болгарії, Португалії. Слід зауважити, що понад 90% ІТ фахівців допомагають фінансово армії, благодійним фондам або ж сам є волонтерами.

У контексті внутрішньої релокації найбільше ІТ фахівців переїхало до Львівської області (11%), Івано-Франківської області (6%) та Закарпаття (9%). У переважній більшості ІТ фахівців внаслідок релокації не змінилися а ні навантаження, а ні доходи. Середня пропонувана заробітна плата у всіх актуальних вакансіях на квітень 2022 р. складає 86,5 тис. грн. Найбільше пропозицій роботи зі щомісячною компенсацією від 44,2 тис. грн (36%). Ще у чверті вакансій зарплата складає від 77,5 тис. грн. [2].

Як свідчить практика найлегше знайти нове місце роботи проєктним менеджерам, розробникам та фахівцям DevOps/SRE, QA, Data Scientists та HR. Найскладніше працевлаштуватися sales менеджерам, системним адміністраторам, фахівцям технічної підтримки, дизайнерам та маркетологам. Проте, незважаючи на складнощі, частка ІТ фахівців, які все ще знаходяться в пошуках роботи не перевищує 5%.

Таким чином в нових умовах ІТ галузь залишається фінансово стабільною, забезпечує регулярні валютні надходження в економіку України та державний бюджет. Для подальшого розвитку вітчизняного ІТ сектору в умовах війни потрібно зробити такі додаткові кроки.

1. Створення умов для масового навчання та перенавчання на ІТ спеціальності (певні кроки в цьому напрямі вже зроблено адже такі компанії як Genesis, EPAM, Beetroot вже або розробили нові курси для полегшеного входу у професію або зробили власні курси безкоштовними).

2. Формування пропозиції для великих іноземних компаній (із застосуванням підтримки на державному рівні) щодо залучення вітчизняних фахівців на умовах аутсорсінгу, можливо, навіть, у формі державного аутстафінгового агентства.

3. Перехід от великих офісів до мобільних команд для яких легше здійснити оперативну релокацію.

Список використаних джерел:

1. Українська ІТ-Індустрія: перезавантаження в умовах війни. URL: <https://itukraine.org.ua/ukrainian-it-industry-reboot-in-wartime.html>
2. Як війна вплинула на ІТ-сферу: зарплати, вакансії, локації. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2022/04/06/83259219/>

АУТСОРСИНГ В УКРАЇНІ Й У СВІТІ: ОСОБЛИВОСТІ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Дем'янова Т.І.

*студентка 1-го курсу факультету кібербезпеки та інформаційних технологій
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Аутсорсинг – поняття, яке міцно ввійшло в наш побут, означає комплекс заходів, спрямованих на передачу підприємством певних процесів і функцій іншій організації, яка професійно спеціалізується у сфері поставлених завдань. Також аутсорсинг має більш тривалий характер взаємодії порівняно з разовими послугами, які запитуються більш ситуативно. Найчастіше аутсорсингові послуги надають в ІТ-сфері, але крім цього популярні у сферах логістики, ресурсного забезпечення виробничих процесів, маркетингових послуг, рекрутингу, бухгалтерського обліку, обробки й систематизації інформації, медичних послуг, адміністрування

Види аутсорсингу:

- **Офшоринг** – замовник і виконавець перебувають на території різних країн, при цьому виконавець є підрозділом замовника.
- **Аутсорсинг** – замовник і виконавець перебувають на території однієї країни, при цьому виконавець є незалежним підприємством.
- **Офшорний аутсорсинг** – є змішаним видом. Замовник і виконавець перебувають на території різних країн, але при цьому виконавець є незалежним підприємством.
- **Виробничий аутсорсинг** – передача виробничих функцій виконавцеві.
- **Аутсорсинг бізнес-процесів** – передача виконавцеві процесів, що не є основним видом діяльності замовника.
- **ІТ-аутсорсинг** – передача на обслуговування інформаційних систем замовника.

ІТ-аутсорсинг в економіці України

ІТ-аутсорсинг є частковою або повною передачею робіт з підтримки, обслуговування та модернізації ІТ-інфраструктури до компаній, що спеціалізуються